

**HOSPODÁŘSKY
SLABÉ OBLASTI** |

Cílem regionální politiky je vyvážený rozvoj území a všech jeho částí. Za tímto účelem jsou vymezovány oblasti jak na národní, tak na regionální úrovni, které vykazují znaky zaostávání socioekonomického vývoje. Pro tyto oblasti je potřeba hledat takové nástroje, které pomohou hospodářské a sociální rozdíly vzájemně snižovat.

Existuje velké množství metodik, pro vymezování těchto oblastí, lišících se zejména dle smyslu a účelu. Výsledné vymezení ovlivňuje řada faktorů – hodnocené územní jednotky, zvolené ukazatele a případně jejich váhy, aktuálnost dat, způsob vlastních výpočtů a podobně. Z toho vyplývá, že existuje řada různých přístupů a postupů vymezování zaostávajících regionů a tím i řada rozdílných výsledků.

Národní úroveň

Na národní úrovni jsou v rámci Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+ vymezovány jednak hospodářsky a strukturálně postižené kraje (Karlovarský, Ústecký, a Moravskoslezský kraj), a dále pak hospodářsky a sociálně ohrožená území, kde základní územní jednotkou je obec s rozšířenou působností. Pro vymezení těchto území byly použity následující ukazatele:

- intenzita bytové výstavby,
- hrubá míra celkového přírůstku,
- index stáří,
- podíl nezaměstnaných osob,
- intenzita podnikatelské aktivity.

Mezi hospodářsky a sociálně ohrožená území byly zařazeny ty správní obvody obcí s rozšířenou působností, které vykazují nejhorší výsledky v těchto ukazatelích, a v nichž dohromady žije 25 % obyvatel České Republiky. Nad rámec správních obvodů ORP vymezených dle výše stanovených indikátorů, jsou do této kategorie zařazena také správní území obcí s rozšířenou působností zasahujících do bývalých vojenských újezdů. Konkrétně na území Libereckého kraje do této kategorie patří: Nový Bor, Frýdlant, Tanvald a Semily a dále obce zasahující do bývalého vojenského prostoru Ralsko.

Regionální úroveň

Vymezování hospodářsky slabých oblastí na regionální úrovni patří do kompetence jednotlivých krajů a je dáno zákonem č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje. Liberecký kraj vymezuje na svém území tzv. hospodářsky slabé a podprůměrné oblasti. Jedná se o území, které vykazuje znaky zaostávání a má nižší potenciál pro socioekonomický rozvoj svého území. Liberecký kraj poprvé vymezil hospodářsky slabé oblasti již v roce 2002. Od roku 2006 je používána stále stejná metodika vymezování, pouze ve výpočtech jsou používána vždy nejaktuálnější data. Výhodou je zajištění dlouhodobé kontinuity a možnost porovnání celkového vývoje situace v kraji. V současné době lze tedy porovnat vývoj hospodářsky slabých oblastí od roku 2006 a lze konstatovat, že podíl obcí, podíl jejich rozlohy i podíl obyvatel žijících v hospodářsky slabých oblastech v Libereckém kraji klesá.

Vzhledem k tomu, že cílem regionální politiky je vyvážený rozvoj všech částí regionu, je potřeba do těchto obcí směřovat podporu. V Libereckém kraji je tato podpora nastavena v rámci Dotačního fondu Libereckého kraje, kdy zařazení obce mezi hospodářsky slabé umožňuje bodové zvýhodnění projektu dané obce ucházejících se o finanční podporu z Dotačního fondu Libereckého kraje.

ÚZEMNÍ JEDNOTKY

Pro vymezení hospodářsky podprůměrných a slabých oblastí Libereckého kraje byly stejně jako v Programu rozvoje Libereckého kraje 2014-2020 použity jako základní územní jednotky tzv. generelové jednotky. Generelové jednotky představují mikroregiony na nejnižší regionální úrovni, které mají své středisko a k němu vymezené spádové území. Centrem generelových jednotek je obec, která má základní střediskové funkce (pošta, škola, zdravotní zařízení, některé správní funkce – např. stavební a matriční úřad). K ní jsou přiřčeny obce podle základní spádovosti obyvatelstva. Aktualizovány byly v Ústavu racionalizace ve stavebnictví Praha, a.s. v roce 2005 pro potřeby výzkumných úkolů zabývajících se vývojem obyvatelstva, vymezením periferních území apod. V České republice bylo těchto jednotek vymezeno 1 424, v Libereckém kraji 61.

V roce 2013 provedl Ústav racionalizace ve stavebnictví Praha, a.s. na základě statistických dat ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 a aktuálních dat ČSÚ ověření platnosti současného vymezení generelových jednotek na území Libereckého kraje. Spádovost obyvatelstva byla posuzována podle dojížděky do škol a do zaměstnání, zdravotnických zařízení a občanské vybavenosti, podle příslušnosti k obcím s rozšířenou působností, k pověřeným obecním úřadům, stavebním a matričním úřadům. Na základě provedené analýzy dle nových dat a doporučení byla zachována původní struktura 61 generelových jednotek a nedošlo k žádným změnám či jiným úpravám.

Výhodou použití generelových jednotek je možnost zařazení středisek mikroregionů mezi hospodářsky slabé oblasti a vymezení souvislejšího a kompaktnějšího území v rámci kraje. Nevýhodou jejich použití ale může být vyšší počet obcí a větší rozloha výsledného zájmového území.

UKAZATELE

Pro hodnocení jednotlivých generelových jednotek byly použity stejné ukazatele a váhy jako v Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013 a Programu rozvoje Libereckého kraje 2014-2020. Jediná změna nastala u ukazatele míra nezaměstnanosti, což bylo způsobeno změnou metodiky výpočtu na národní úrovni od roku 2012. Jedná se o 11 následujících ukazatelů:

1. INTENZITA BYTOVÉ VÝSTAVBY

popis ukazatele:	bytová výstavba v období 5 let v přepočtu na počet obyvatel
váha:	7
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2010-2018
výpočet:	$\frac{\text{celkový počet dokončených bytů za období 2014-2018}}{\text{průměrný počet obyvatel v letech 2014-2018}} \times 1\,000$

2. INDEX VZDĚLANOSTI

popis ukazatele:	obyvatelstvo s vyšším stupněm vzdělání v přepočtu na počet obyvatel
váha:	8
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2011
výpočet:	$\frac{1 \times \text{SŠ bez maturity} + 2 \times \text{SŠ s maturitou} + 3 \times \text{VOŠ} + 4 \times \text{VŠ}}{\text{počet obyvatel starších 15 let}}$

3. INDEX EKONOMICKÉHO ZATÍŽENÍ

popis ukazatele:	obyvatelstvo v neproduktivním věku v přepočtu na počet obyvatel v produktivním věku
váha:	10
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím nižší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2014-2018
výpočet:	$\frac{\text{počet obyvatel do 14 let} + \text{počet obyvatel nad 65 let}}{\text{počet obyvatel ve věku 15 - 65 let}} \times 100$

4. POČET PRACOVNÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ

popis ukazatele:	počet pracovních příležitostí v přepočtu na počet ekonomicky aktivních obyvatel
váha:	14
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2011
výpočet:	$\frac{\text{ekonomicky aktivní - vyjíždějící za prací} + \text{dojíždějící do obce za prací}}{\text{počet ekonomicky aktivních obyvatel}} \times 100$

5. REGISTROVANÁ NEZAMĚSTNANOST

popis ukazatele:	počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání v produktivním věku v přepočtu na počet obyvatel v produktivním věku
váha:	15
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím nižší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2014-2018
výpočet:	$\frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání ve věku 15-64 let}}{\text{počet obyvatel ve věku 15-64 let}} \times 100$

6. INTENZITA PODNIKATELSKÉ AKTIVITY

popis ukazatele:	počet podnikatelských subjektů v přepočtu na počet obyvatel
váha:	15
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2014-2018
výpočet:	$\frac{\text{počet podnikatelských subjektů}}{\text{počet obyvatel}} \times 1\,000$

7. DAŇOVÉ PŘÍJMY

popis ukazatele:	daňové příjmy v přepočtu na počet obyvatel
váha:	7
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Ministerstvo financí ČR, 2014-2018
výpočet:	$\frac{\text{daňové příjmy obcí (v Kč)}}{\text{počet obyvatel}}$

8. HUSTOTA ZALIDNĚNÍ

popis ukazatele:	počet obyvatel v přepočtu na jednotku rozlohy
váha:	1
způsob hodnocení:	čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení
zdroj dat:	Český statistický úřad, 2014-2018
výpočet:	$\frac{\text{počet obyvatel}}{\text{rozloha obce v km}^2}$

9. DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST

popis ukazatele:	a) počet spojů veřejné dopravy ve středu b) počet spojů veřejné dopravy v sobotu
------------------	---

váha: a) 8
b) 5

způsob hodnocení: čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení

zdroj dat: Analýza stavu dopravy na území Libereckého kraje, 2014-2018

výpočet: a)
$$\frac{\text{počet spojů zastavujících ve všech obcích GJ ve středu}}{\text{počet obcí v generelové jednotce}}$$

b)
$$\frac{\text{počet spojů zastavujících ve všech obcích GJ v sobotu}}{\text{počet obcí v generelové jednotce}}$$

10. TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

popis ukazatele: a) domy napojené na vodovod v přepočtu na celkový počet domů
b) domy napojené na kanalizaci v přepočtu na celkový počet domů
c) domy napojené na plynovod v přepočtu na celkový počet domů

váha: a) 1
b) 1
c) 1

způsob hodnocení: čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení

zdroj dat: Český statistický úřad, 2011

výpočet: a)
$$\frac{\text{celkový počet domů napojených na vodovod}}{\text{celkový počet domů}}$$

b)
$$\frac{\text{celkový počet domů napojených na kanalizaci}}{\text{celkový počet domů}}$$

c)
$$\frac{\text{celkový počet domů napojených na plynovod}}{\text{celkový počet domů}}$$

11. OBČANSKÁ VYBAVENOST

popis ukazatele: a) počet ordinací praktického lékaře nebo detašovaných pracovišť v přepočtu na obyvatele
b) existence základní školy

váha: a) 2
b) 5

způsob hodnocení: čím vyšší hodnota indikátoru, tím vyšší bodové hodnocení

zdroj dat: Český statistický úřad, 2010, 2012, 2015, 2017

výpočet: a)
$$\frac{2 \times \text{počet ordinací praktického lékaře} + 1 \times \text{počet detašovaných pracovišť}}{\text{počet obyvatel}}$$

- b) existence školy 1.-9. třída = 1
existence školy pouze pro 1.-5. třídu = 0,5

Hodnoty ukazatelů byly sledovány pro jednotlivé generelové jednotky a přepočítány vzhledem k průměru Libereckého kraje. Výsledným hodnotám byla přidělena váha dle významnosti jednotlivých ukazatelů.

Aby se předešlo možným výkyvům hodnot v rámci jednoho roku, bylo provedeno hodnocení a následné vymezení hospodářsky slabých a podprůměrných oblastí na základě aritmetického průměru výsledných hodnot za období posledních pěti let.

Konečné hodnoty pro všechny ukazatele za jednotlivé generelové jednotky byly sečteny, vzestupně seřazeny a následně rozděleny do tří kategorií:

HOSPODÁŘSKY SLABÉ OBLASTI

Jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je nižší než 9 200 bodů a zároveň se ve všech případech jedná o ta území, která tuto hranici splňovala i samostatně v každém ze sledovaných roků. Hranice 9 200 bodů byla převzata z metodiky pro vymezení hospodářsky slabých a podprůměrných oblastí Libereckého kraje použité v předchozích letech.

HOSPODÁŘSKY PODPRŮMĚRNÉ OBLASTI

Jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je nižší než průměr za Liberecký kraj (10 000 bodů), to znamená ta území, která nedosáhla v průběhu sledovaného období na průměrnou hodnotu celého Libereckého kraje. Do této kategorie zároveň patří i všechny generelové jednotky zařazené mezi hospodářsky slabé oblasti.

OSTATNÍ OBLASTI

Jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je vyšší než 10 000 bodů.

VÝSLEDNÉ VYMEZENÍ

Do hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje je na základě zvolené metodiky zařazeno 68 obcí představujících 15 % obyvatelstva a 30 % rozlohy Libereckého kraje. Hospodářsky podprůměrné oblasti zahrnují 135 obcí, 32 % obyvatelstva a 63 % rozlohy Libereckého kraje.

HOSPODÁŘSKY SLABÉ OBLASTI

Generelová jednotka	Obce	Bodové hodnocení
Dubá	Blatce, Dubá, Chlum, Tuhaň, Vrchovany	6 849
Višňová	Černousy, Višňová	7 209
Nové Město pod Smrkem	Jindřichovice pod Smrkem, Nové Město pod Smrkem	7 384
Krompach	Krompach, Mařenice	7 961
Rovensko pod Troskami	Holenice, Ktová, Rovensko pod Troskami, Tatobity, Troskovice, Žernov	8 051
Kravaře	Blíževedly, Kravaře, Stvolínky	8 252
Poniklá	Jestřabí v Krkonoších, Poniklá	8 291
Jesenný	Bozkov, Jesenný, Roztoky u Semil	8 310
Doksy	Bezděz, Doksy, Luka, Okna, Skalka u Doks, Tachov, Ždírec	8 378
Frýdlant	Bulovka, Dětřichov, Dolní Řasnice, Frýdlant, Habartice, Heřmanice, Horní Řasnice, Krásný Les, Kunratice, Pertoltice	8 419
Roztoky u Jilemnice	Kruh, Roztoky u Jilemnice, Svojek	8 639
Český Dub	Bílá, Cetenov, Český Dub, Hlavice, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Všelibice	8 723
Kamenický Šenov	Kamenický Šenov, Nový Oldřichov, Prysk	8 804
Libštát	Bělá, Košťálov, Libštát	8 840
Žandov	Horní Police, Žandov	9 014
Semily	Benešov u Semil, Bystrá nad Jizerou, Háje nad Jizerou, Chuchelna, Příkrý, Semily, Slaná, Záhoří	9 043

HOSPODÁŘSKY PODPRŮMĚRNÉ OBLASTI

Generelová jednotka	Obce	Bodové hodnocení
Křižany	Křižany, Zdislava	9 324
Cvikov	Cvikov, Kunratice u Cvikova, Svor	9 385
Lomnice nad Popelkou	Bradlecká Lhota, Lomnice nad Popelkou, Nová Ves nad Popelkou, Stružinec, Syřenov, Veselá	9 408
Velké Hamry	Plavy, Velké Hamry, Zlatá Olešnice	9 436
Studenec	Bukovina u Čisté, Čistá u Horek, Horka u Staré Paky, Levínská Olešnice, Martinice v Krkonoších, Studenec	9 466
Vysoké nad Jizerou	Roprachtice, Vysoké nad Jizerou	9 495
Jablonec nad Jizerou	Jablonec nad Jizerou	9 497
Zásada	Držkov, Jílové u Držkova, Loužnice, Radčice, Vlastiboř, Zásada	9 549
Mimoň	Brniště, Mimoň, Noviny pod Ralskem, Pertoltice pod Ralskem, Velký Valtinov	9 605
Ralsko	Ralsko	9 616
Zahrádky	Holany, Jestřebí, Provodín, Zahrádky	9 630
Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí	9 729
Rokytnice nad Jizerou	Paseky nad Jizerou, Rokytnice nad Jizerou	9 741
Zákupy	Bohatice, Velenice, Zákupy	9 821
Horní Branná	Horní Branná	9 833
Benecko	Benecko, Vítkovice	9 860
Příšovice	Kobyly, Pěnčín, Příšovice, Soběslavice, Svijanský Újezd, Svijany	9 872
Nový Bor	Chotovice, Nový Bor, Okrouhlá, Polevsko, Radvanec, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Slunečná, Svojkov	9 928
Josefův Důl	Josefův Důl	9 971
Osečná	Janův Důl, Osečná	9 996

Poznámka k tabulkám:

Ve sloupci Bodové hodnocení jsou uvedeny průměrné výsledné hodnoty za jednotlivé generelové jednotky z let 2014-2018.

Hospodářsky slabé oblasti jsou zároveň součástí hospodářsky podprůměrných oblastí.

OSTATNÍ OBLASTI

Generelová jednotka	Obce	Bodové hodnocení
Pěnčín	Pěnčín, Skuhrov	10 026
Hejnice	Bílý Potok, Hejnice, Lázně Libverda	10 081
Rynoltice	Rynoltice	10 114
Jenišovice	Frýdštejn, Jenišovice	10 164
Turnov	Hrubá Skála, Kacanovy, Karlovice, Klokočí, Loučky, Mírová pod Kozákovem, Modříšice, Ohrazenice, Olešnice, Přepeře, Radostná pod Kozákovem, Rakousy, Turnov, Všeň, Vyskeř	10 205
Desná	Desná	10 340
Hrádek nad Nisou	Hrádek nad Nisou, Chotyně	10 386
Železný Brod	Koberovy, Líšný, Železný Brod	10 446
Smržovka	Albrechtice v Jizerských horách, Jiřetín pod Bukovou, Smržovka	10 462
Stráž pod Ralskem	Dubnice, Hamr na Jezeře, Stráž pod Ralskem	10 504
Jilemnice	Jilemnice, Mříčná, Peřimov, Víchová nad Jizerou	10 525
Sychrov	Čtveřín, Lažany, Paceřice, Radimovice, Sychrov, Vlastibořice, Žďárek	10 630
Chrastava	Bílý Kostel nad Nisou, Chrastava, Nová Ves	10 782
Raspenava	Raspenava	10 963
Česká Lípa	Česká Lípa, Horní Libchava, Kozly, Kvítkov, Sosnová, Stružnice, Volfartice	11 256
Kořenov	Kořenov	11 268
Mníšek	Mníšek, Oldřichov v Hájích	11 607
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Pulečný, Rádlo, Rychnov u Jablonce nad Nisou	11 652
Malá Skála	Malá Skála	11 940
Janov nad Nisou	Bedřichov, Janov nad Nisou	12 032
Hodkovice nad Mohelkou	Hodkovice nad Mohelkou	12 709
Tanvald	Tanvald	13 331
Jablonec nad Nisou	Dalešice, Jablonec nad Nisou, Maršovice, Nová Ves nad Nisou, Lučany nad Nisou	13 801
Harrachov	Harrachov	14 158
Liberec	Dlouhý Most, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Liberec, Stráž nad Nisou, Šimonovice	15 291

MAPA VYMEZENÍ HOSPODÁŘSKY SLABÝCH OBLASTÍ LIBERECKÉHO KRAJE

Hospodářsky slabé oblasti

Libereckého kraje představují:

- 32 % obcí z celkového počtu obcí kraje
- 15 % obyvatel z celkového počtu obyvatel kraje
- 30 % rozlohy z celkové rozlohy kraje

Hospodářsky podprůměrné oblasti *

Libereckého kraje představují:

- 63 % obcí z celkového počtu obcí kraje
- 32 % obyvatel z celkového počtu obyvatel kraje
- 63 % rozlohy z celkové rozlohy kraje

* součástí hospodářsky podprůměrných oblastí jsou i hospodářsky slabé oblasti

